



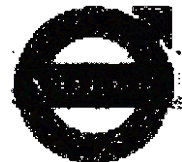
# MOGEN OCH MOBIL – MED ELLER UTAN BIL?

Lena Levin, forskare  
VTI, Statens väg och transportforskningsinstitut

# MOBILITET FÖR ÄLDRE BILFÖRARE: UTMANANDE SITUATIONER, SJÄLVRAPPORTERADE KÖRVANOR OCH KAPACITET BLAND ÄLDRE FÖRARE (70+) I SVERIGE

Lena Levin & Per Henriksson, VTI, Sweden

# SUPPORTERS AND PARTNERS





## SAFE MOVE – DELPROJEKT 1 (SP1)

### 1. Litteraturstudie

- genomförs tillsammans med forskare från MOVEO i Frankrike
- olycksinblandning och undvikande bland äldre bilförare kopplat till olika faktorer (trafikmiljö, trafiksituation, väderförhållanden, etc.)
- rapport klar sommaren 2013

### 2. Enkätstudie med bilförare 70+ i Västra Götalandsregionen

- genomförs av VTI
- rapport klar augusti 2013

### 3. Körning på väg, kognitiva test, intervjuer med bilförare 70+

- genomförs av Mobilitetscenter och VTI
- 40 personer testas under våren 2013

# LITTERATURSTUDIEN

Driving conditions/ situations/ scenarios	Lack of confidence/Avoided /		Confident/Not avoided /		No information about confidence/ avoidance
Frequent crashes			<ul style="list-style-type: none"> <li>- Driving alone</li> <li>- Left turn type maneuvers</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>- Going straight forward</li> <li>- At noon/ Afternoon</li> <li>- Rural areas</li> </ul>
	Women	Men	Women	Men	
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- High speed limit roads</li> <li>- Intersections</li> </ul>			<ul style="list-style-type: none"> <li>- High speed limit roads( overtaking, merging)</li> <li>- Intersections</li> </ul>	
Infrequent crashes	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Rain / Bad weather</li> <li>- At night</li> <li>- At night in the rain</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>- Overtaking</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>- Right-turn type maneuvers</li> <li>- Backing up</li> <li>- Slowing or stopping</li> </ul>
	Women	Men	Women	Men	
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Merging</li> </ul>			<ul style="list-style-type: none"> <li>- Merging</li> </ul>	
No information about crashes frequency	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Parallel parking</li> <li>- Changing lane</li> <li>- Busy traffic / Rush hour</li> <li>- Roundabout</li> <li>- Bad road condition</li> </ul>				
	Women	Men	Women	Men	
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Unfamiliar areas</li> <li>- Long distance</li> </ul>			<ul style="list-style-type: none"> <li>- Unfamiliar areas</li> <li>- Long distance</li> </ul>	

# SYFTEN MED ENKÄTSTUDIEN

- ❑ Hur bilförare (70 +) brukar köra (körvanor, situationer, vilka bilar de kör, hur långt, hur ofta, osv)
- ❑ Hur de upplever sin egen körförmåga
- ❑ Hur de skattar sin hälsa
- ❑ Hur de uppfattar och värderar sina kognitiva förmågor generellt och i samband med bilkörning
- ❑ Förbereda för fortsatta studier, körning på väg, kognitivt test, träning i körsimulator, utveckling av tekniska stödsystem i bilen som passar äldre bilförare

# BAKGRUND

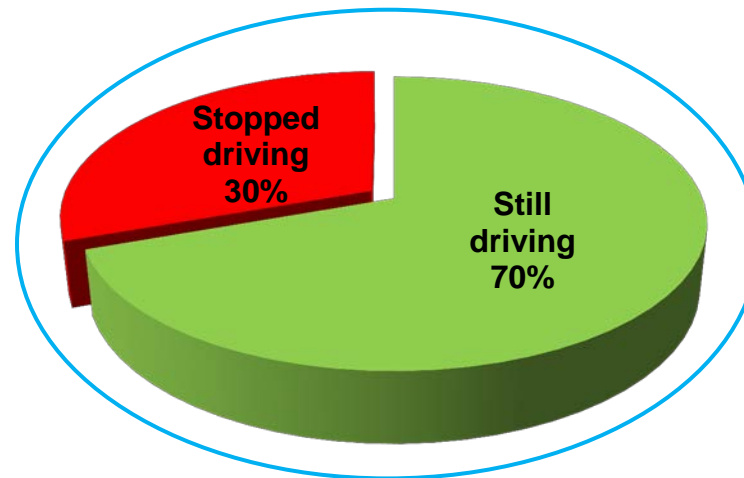
- Tanken är att resultaten från enkätstudie, litteraturstudie, körningar, kognitiva test och intervjuer ska fördjupa forskarnas kunskaper om äldre bilförare. Exempelvis hur de ser på sig själva som bilförare, hur de hanterar bilen i olika trafiksituationer och vilka svårigheter som de själva upplever och vilka resultat de uppvisar i körning och kognitivt test.
- Urvalet 70+ är gjort med tanke på att "äldre" bilförare generellt sett inte börjar uppleva svårigheter förrän i 75-årsåldern och att vi ville fånga in dem som är i den ålder då det kan börja uppstå olika problem med bilkörningen.
- Ett antagande är att det går att urskilja bilförare som dels underskattar sin körförmåga (slutar köra för tidigt), dels överskattar (tar risker och utgör fara i trafiken) och dels bilförare som uppfattar sin körförmåga adekvat dvs. varken över- eller underskattar.

# METOD OCH MATERIAL

**Sample** - 3,000 persons holding a driver's license category B born in 1941 or earlier living in Västra Götaland (the south west of Sweden) were randomly selected from the Driving License Register dated 31/12 2011

**Postal questionnaire** - 85 questions (background, health, mobility and driving), autumn 2012, one reminder. Statistics Sweden (SCB) administrated the survey and supplemented with data from registers

**Response rate** - 1 962 questionnaires were returned (65 %)



82% of the men,  
55% of the women



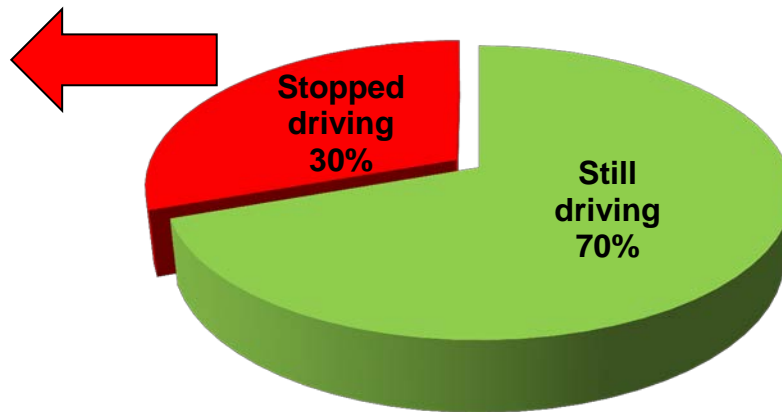
# METOD OCH MATERIAL

**Sample** - 3,000 persons holding a driver's license category B born in 1941 or earlier living in Västra Götaland (the south west of Sweden) were randomly selected from the Driving License Register dated 31/12 2011

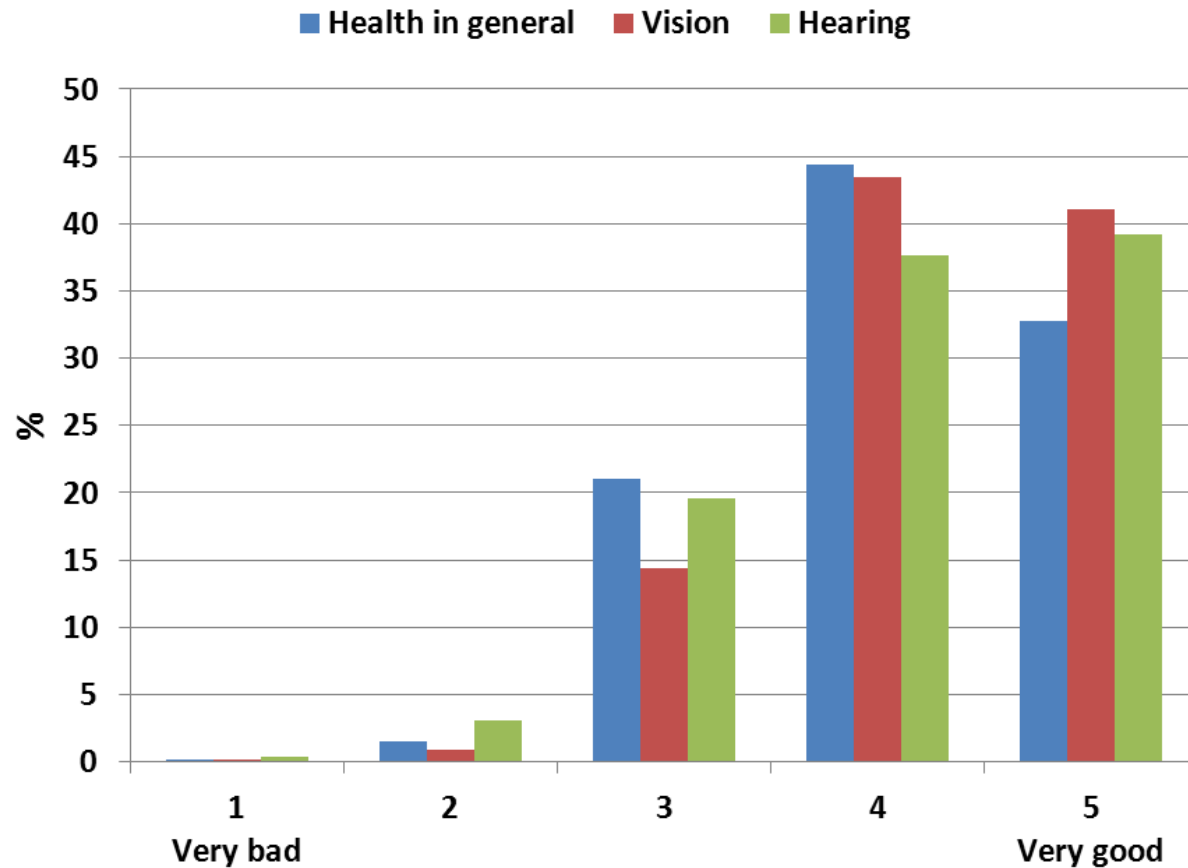
**Postal questionnaire** - 85 questions (background, health, mobility and driving), autumn 2012, one reminder. Statistics Sweden (SCB) administrated the survey and supplemented with data from registers

**Response rate** - 1 962 questionnaires were returned (65 %)

Men at the age of 80 years, women 72 years (all: 75 years, median values)

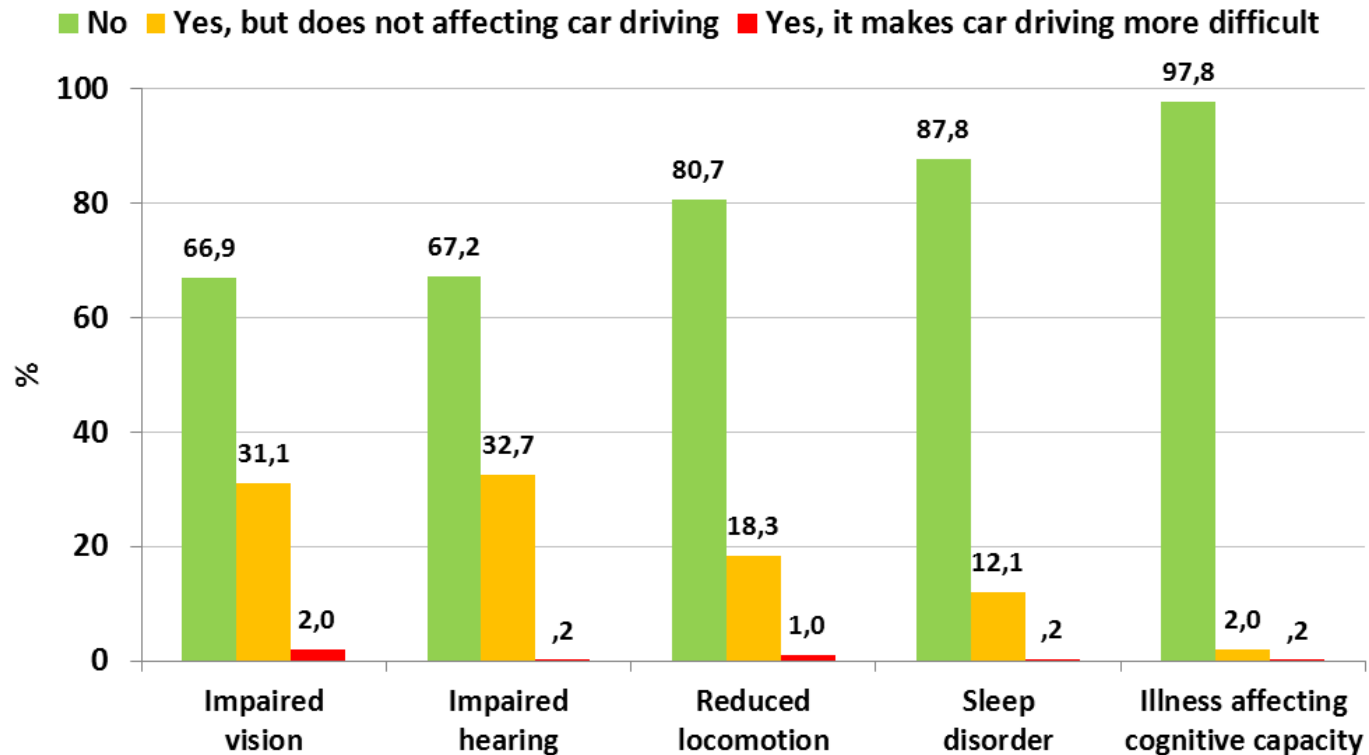


# HUR BEDÖMER DU DIN NUVARANDE HÄLSA, SYN OCH HÖRSEL?



# HÄLSOPROBLEM OCH SJUKDOMAR?

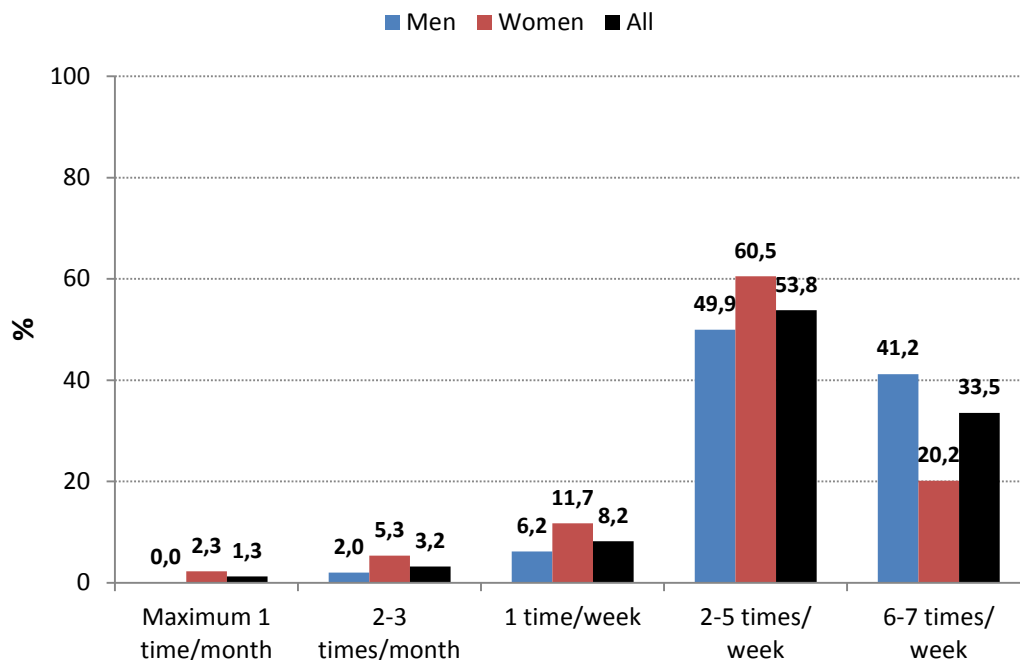
## OM JA, PÅVERKAR DESSA DIN BILKÖRNING?



# BILEN OCH KÖRVANORNA

- ❑ Median year model of the car most often used is 2004
- ❑ Slightly more than one out of five cars had an automatic transmission
- ❑ Approximately 5% made a longer break in driving during the time they had a driving license
- ❑ Of these, nearly 20% took driving lessons at a driving school in conjunction with the driving resumption

## How often do you drive a car?

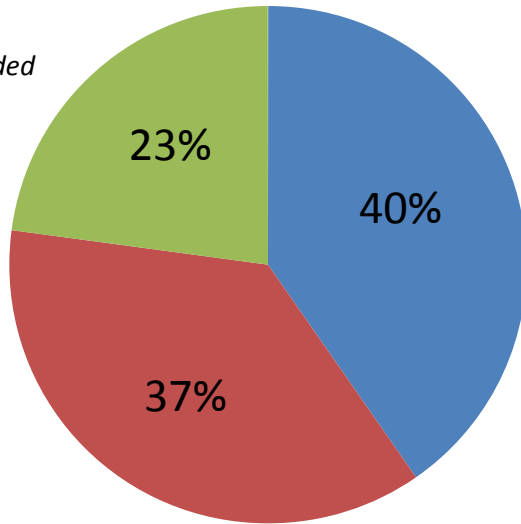


The median distance driven with a passenger car was 100 km per week (men 125 km, women 50 km).

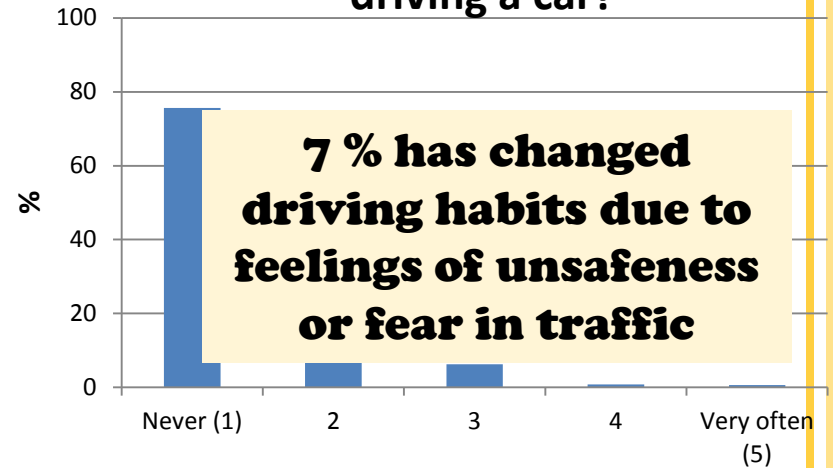
# STABILA BILFÖRARE?

Single households excluded

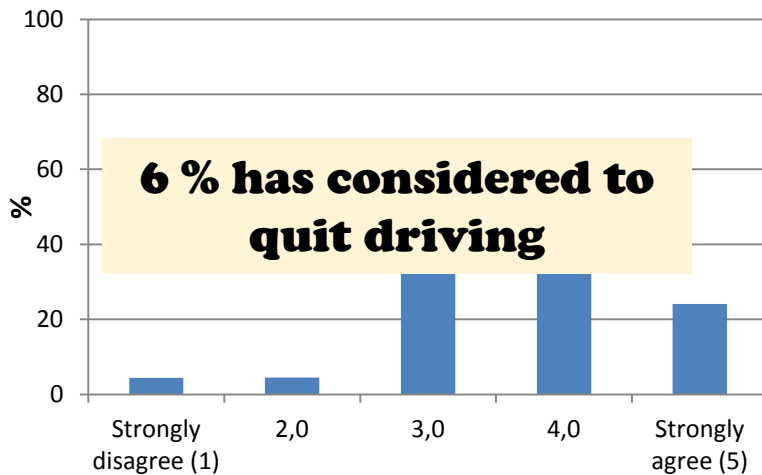
- Always the driver
- Most often the driver
- Sometimes the driver



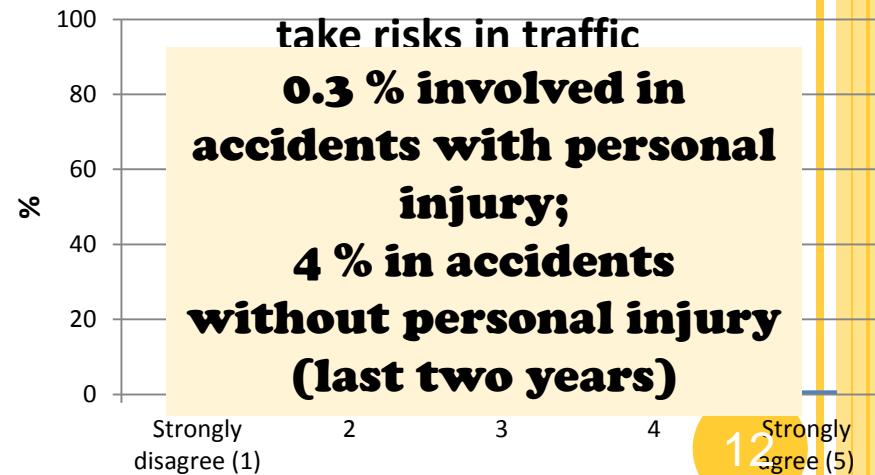
Do you feel frightened while driving a car?



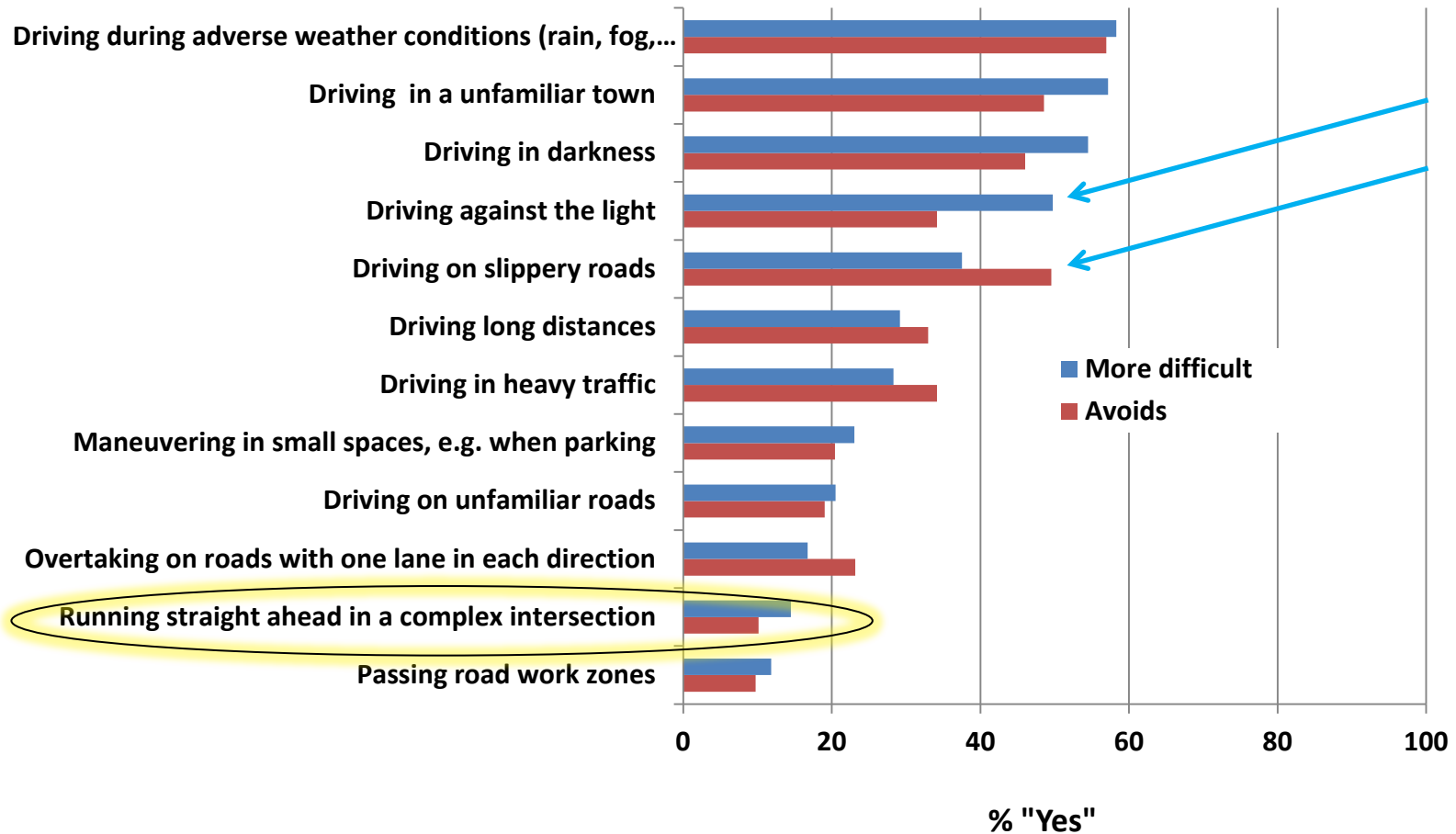
I am a good car driver



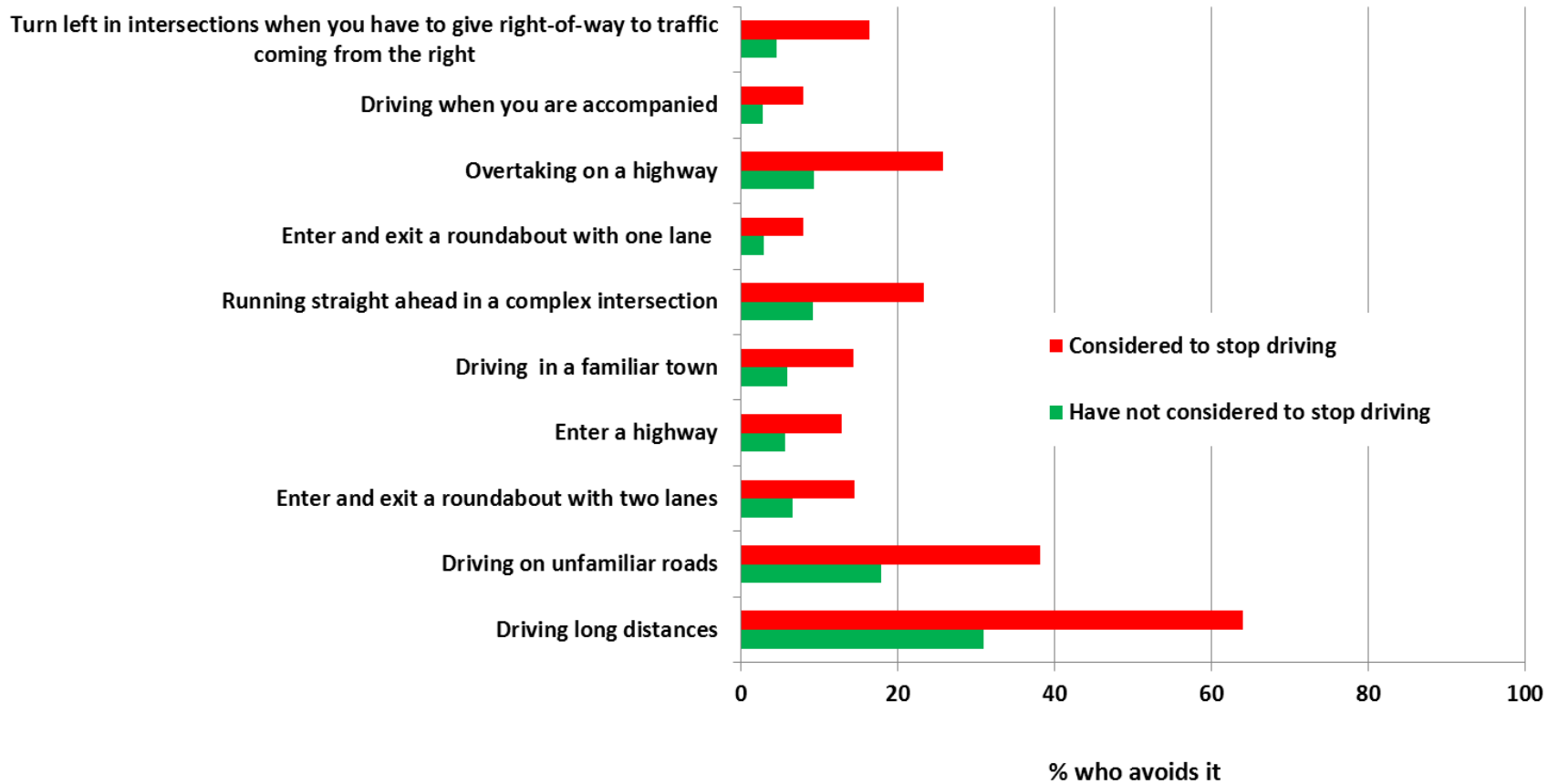
My driving style implies that I



# ÄR NÅGRA SITUATIONER SPECIELLT SVÅRA OCH UNDVIKS DESSA SITUATIONER?



# UNDVIKANDE AV SITUATIONER



# 51% HADE FÖRÄNDRAT SINA KÖRVANOR

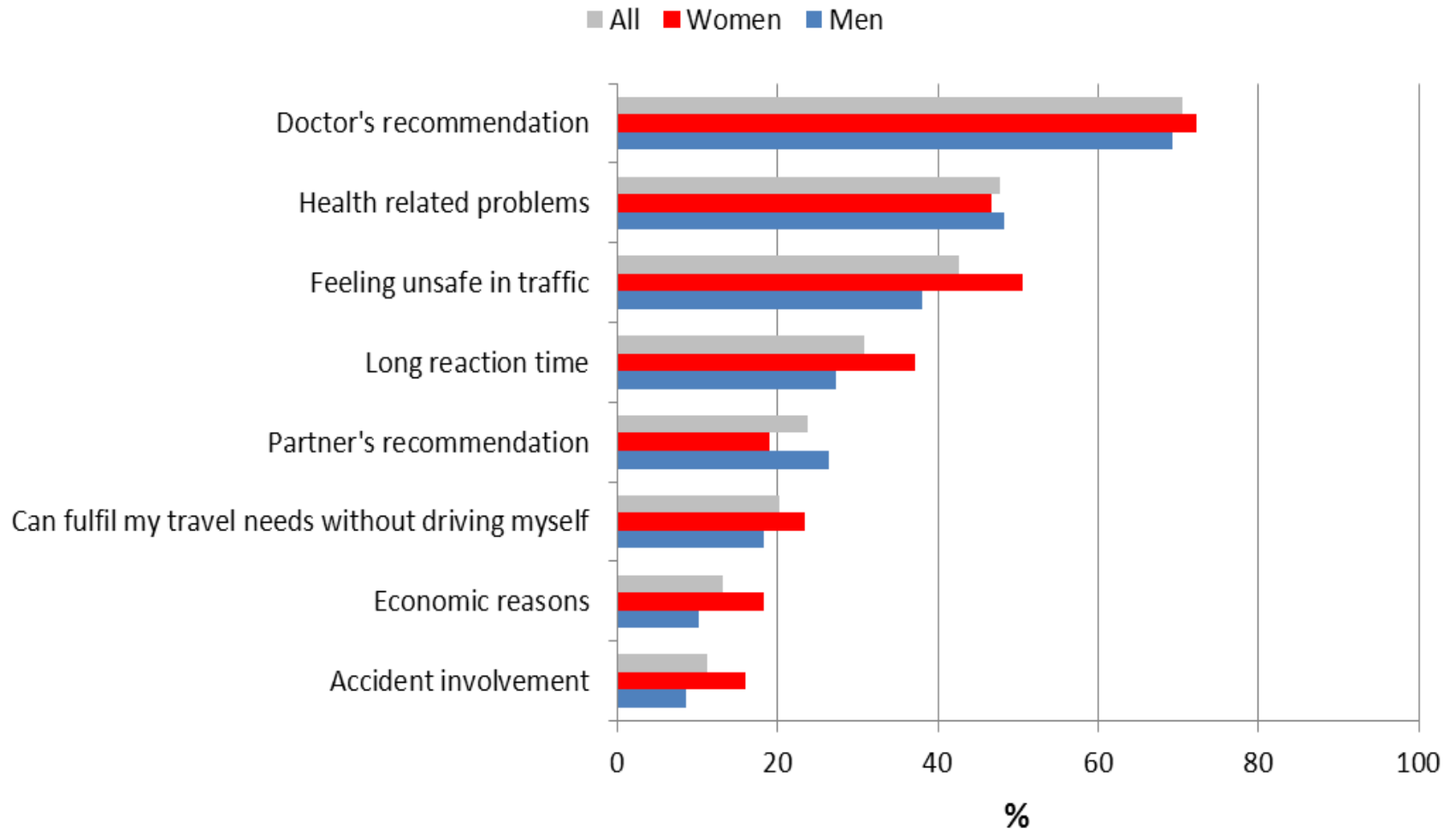
2,3 % körde längre sträckor  
36,9 % körde kortare sträckor  
60,8 % hade ej förändrat körsträcka

5,7 % körde oftare  
30,6 % körde mindre ofta  
63,8 % inte förändrat hur ofta de kör

0,5 % kör fortare  
30,3 % kör saktare  
69,2 % har inte ändrat hastighet



# FAKTORER SOM KAN LEDA TILL ATT MAN SLUTAR KÖRA



## SAMMANFATTNING

- ✓ Betraktar sig själva som friska, bra förare som inte tar risker i trafiken
- ✓ Använd bilen ofta
- ✓ Fortfarande stora skillnader mellan män och kvinnor
- ✓ Kör varken äldre eller nyare bilar än den bilkörande befolkningen i allmänhet
- ✓ Tycker inte vänstersvängar är svårare idag jämfört med när de var i åldern 40 år, men äldre förare är i allmänhet överrepresenterade i denna olyckstyp
- ✓ Förändringar i körvanor: men man kör inte bara långsammare, mindre frekvent eller kortare sträckor; förändringar som redovisas visar också snabbare, oftare och längre sträckor
- ✓ Endast 6% hade tänkt på att sluta köra

# FORTSATT DELTAGANDE

- I enkäten kunde de som kunde tänka sig att delta i fler delprojekt lämna kontaktuppgifter
- 177 personer ställde sig positiva till detta
- Ett försök till att gruppera dem efter hur självsäkra de är som bilförare har gjorts utifrån ett antal enkätfrågor
- Ett antal har kontaktats och har genomgått eller kommer att genomgå ett praktiskt körtest och kognitiva tester

# KÖRLÄMPLIGHET - NÄR KÖRKORTSINNEHAVET IFRÅGASÄTTS EFTER SKADA/SJUKDOM



# TESTMETOD

- Synskärpa



- Kognitiv screening



- Reaktionstester



- Körbedömning





# VARFÖR ÄR DET VIKTIGT MED KÖRKORTSBEDÖMNINGAR?

- Läkares ansvar – Mobilitetscenter ett redskap
- Undvika olyckor
- Undvika onödig begränsning av människors mobilitet





# VANLIGA BRISTER - KÖRBETEENDEN

1. Hastighet – för hög!
2. Blinkers
3. Växla
4. Planering (ovana miljöer)
5. Uppsikt – skyltar, linjer och trafikljus

# TRÄNING - SAMMANFATTANDE ERFARENHETER

## Kan utbildning/träning bidra till bibehållen säker mobilitet och oberoende?

### ❖ Totalt

- Förbättrad prestation - framför allt subjektivt (övning ger färdighet!)
- Ingen tydlig säkerhetsvinst - fn. kursutformning & metodproblem

### ❖ Generell undervisning & träning

- Kognitiv träning verkar ha en potential - men inverkan den på körbeteende?
- Individuellt anpassad träning (behov och förmågor)

### ❖ Trafikspecifik utbildning & träning

- "Standardkurser" (teori) - begränsad effekt
- Kombinerad teori och praktik att föredra -> t.ex. simulatorer
- Beakta individuella skillnader (t.ex. över och underskattare)

### ❖ Fortsatt forskning

- Vässa teorierna
- Beakta nya forskningsrön t.ex. hjärnans förmåga och åldrande
- Utvärdering och kursutformning behöver utvecklas



## MOBIL UTAN BIL

- Bland pensionärer (65+) är det (enl tidigare forskning) så många som 40-50 % som aldrig åker med (vanlig) kollektivtrafik (H. Svensson)
- Det finns varierande förklaringar: ex. tillgänglighet, oro för våld/brott, hälsoskäl (L. Warsén; A. Ståhl ).
- Det finns få djuplodande forskningsprojekt som tar fasta på bakomliggande föreställningar, logiker och erfarenheter hos de äldre resenärerna eller presumtiva resenärerna inom kollektivtrafiken (J. Berg, L. Levin).

# VIKTEN AV AUTONOMI

- **Allmän kollektivtrafik**
  - Enkelt, smidigt att åka vanlig buss
  - Slipper ringa
  - Trevligt att träffa andra människor
- **Särskild kollektivtrafik**
  - Måste beställa i förväg
  - Långa väntetider
  - Dåligt samvete
- **Hela resan**
  - Gångvägar, avstånd till hållplats
  - Vindskydd, sittplats
  - Biljettsystem, informationssystem
- **Gång som färdmedel!**

## PERSPEKTIV PÅ ÄLDRES RESANDE

- Aspekter som varit viktiga tidigare i livet blir också viktiga som ålderspensionär  
→ Livsloppsperspektiv (life course perspective)
- Bilburen generation och kvalitetsmedveten grupp – vana vid att kunna ha kontroll över sina resor  
→ Fokus på resenärers makt och inflytande
- Reser för att ha "trevligt", umgås med andra människor, förväntar sig bra bemötande från busschaufförer, konduktörer  
→ Lyfta fram sociala och kulturella aspekter på resande, speciellt viktigt vid planering för en åldrande befolkning.

TACK FÖR UPPMÄRKSAMHETEN!



[lana.levin@vti.se](mailto:lana.levin@vti.se)

**vti**

# LÄSTIPS

## Rapporter [www.vti.se](http://www.vti.se)

- Henriksson & Levin. (2013, in press). Challenging situations, self-reported driving habits and capacity among older drivers (70+) in Sweden. A questionnaire study.
- Heikkinen & Henriksson. (2013). Äldres resvanor. Äldre trafikanter som heterogen grupp och framtida forskningsbehov. VTI notat 21-2013.
- Levin et al. (2012). Measures to enhance mobility among older people in Scandinavia. A literature review of best practice. VTI rapport 749A.
- Berg & Levin. (2011). Äldres vardagliga resor. Val av färdmedel och erfarenheter av kollektivtrafik. VTI rapport 734.

## EU-projekt om äldres mobilitet ” Growing Older, staying mobile”

<http://www.goal-project.eu/>

## Konferens ”Mobility and Road Safety in an Ageing Society”

<http://www.kfv.at/kfv-austrian-road-safety-board/congress2013/abstractbook-presentations/>

